

NØTTEKRÅKA

Naturmangfold Årsmelding for 2020 og innkalling til årsmøtet

Årsmøte

Innkalling til
digitalt årsmøte
Naturvern-
forbundet
i Bærum

Tirsdag 16. mars
2021 kl. 18:00

27

Planter på Fornebu

3

Sjeldne sommerfugler

6

Grevlingen

12

Lilløyplassen

14

Naturmangfold under press

Bærum kommune har et rikt naturmangfold. Her finnes mange sjeldne arter av planter og insekter. Mange av dem er så sjeldne at de finnes få andre steder i landet, ja noen faktisk få andre steder i verden! Men hvorfor er det slik? Er det fordi Bærum kommune er spesielt flink til å ta vare på naturen? Nei, absolutt ikke. I en nylig undersøkelse kalt Naturkampen havner Bærum på en lite hyggelig

190. plass med kun 38,9 av 100 mulige poeng. Ikke mye å være stolt av!

Årsaken til at det finnes så mange sjeldne arter i kommunen er dens spesielle geologi, klima og andre naturlige forhold. Dette gir oss et spesielt ansvar for å ta vare på disse artene, som vi kaller ansvarsarter. Disse artene utgjør verdier som ikke lar seg erstatte.

Forsvinner de er de borte for alltid! Har du hørt om eller sett noen av disse, som for eksempel Aksveronika, Trollbærmåler eller Kløversilkebie? Kanskje rekker du aldri å få se dem for alle har leveområder som er truet. Og den største trusselen er nedbygging av leveområdene deres.

Derfor vil forvaltning av arealene i kommunen være avgjørende for hva slags natur vi overlater til våre etterkommere. Skal det være en rik og variert natur fylt av ulike arter eller en artsfattig og ensformig natur preget av menneskelige inngrep? De som sitter med muligheten til å påvirke dette er de politikerne som sitter i flertall i kommunen. Gjennom sin makt

kan de bestemme over arealpolitikken og avsette områder til bevaring av natur. Men da må de ta tøffere grep. Våge å ta omkamper, våge å si nei til utbygging, våge å avvise planer. Våge å stille strengere krav til kartlegging av naturområder før de gir tillatelser.

Naturvernforbundet i Bærum har spilt inn en rekke forslag til planprogrammet for den kommende arealdelen av kommuneplanen. Mange av innspillene handler om bevaring av natur ved bruk av kommuneplanen som verktøy. Blant annet vil vi be om at alle arealer der viktige naturtyper (etter DN håndbok 13) overlapper med arealformål bebyggelse og anlegg (bolig, offentlig tjenesteyting o.l.) endrer arealformål til grønnstruktur med hensynsone bevaring naturmiljø.

Vi vil også be om at det stilles krav til ny kartlegging av naturmangfold for alle områder som endrer arealformål til bebyggelse og anlegg. Da det er mange eldre reguleringsplaner der naturmangfold aldri ble kartlagt, vil vi be om at alle planer eldre enn 30 år som ikke er realisert oppheves.

I 2020 starter FNs verdenstiår for restaurering av natur. Vi ber om at kommunen i sin strategi for naturmangfold kartlegger aktuelle områder for restaurering, særlig der det forekommer truede arter. Tjernsmyrtjernet og Skallumdammen er eksempler på slike områder.

Vi håper at vi får gehør for disse forslagene og at politikerne endelig begynner å ta naturen på alvor før det er for sent for arter som Aksveronika, Trollbærmåler, Kløversilkebie og flere andre.

TOMAS WESTLY,
styreleder
i NiB

NØTTEKRÅKA

NiBs hjemmeside er nå mer mobilvennlig. Inngangssiden er nyhetsside der vi legger ut saker kontinuerlig; høringsuttalelser, innspill/merknader til plansaker, presseklipp og arrangementer. I tillegg er det en mer statisk del av hjemmesiden, med vedtekter, årsmeldinger, informasjon om styret, NiBs miljøvernpris, elektroniske versjoner av Nøttekråka fra 2005, og noen av våre andre publikasjoner. Invitasjoner til arrangementer legges i tillegg ut på NiBs Facebook-side. Du kan følge oss på Facebook:

<https://www.facebook.com/naturvern.baerum>

I 2020 har vi fortsatt å sende ut nyhetsbrev til våre medlemmer om våre arrangementer og om våre siste uttalelser og presseklipp. Hvis du ikke allerede får vårt nyhetsbrev: husk å sende e-postadressen din til baerum@naturvernforbundet.no

Har du forslag til stoff?

Send e-post til
baerum@naturvernforbundet.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB),
Postboks 252, 1319 Bekkestua
baerum@naturvernforbundet.no
Bankgiro: 1627.11.34243

Ansvarlig redaktør:

Kari Balke Øiseth

Redaksjonsmedarbeidere:

Morten Bergan, Bjørg Petra Brekke
og Tom Ekeli

Utforming: Ketill Berger,
Film & Form, filmform.no

Trykk: HG media as

Opplag: 1550

Forsidebilde: Den store artsjakten 2018. Små og store på jakt på Lilløya. Foto: Bjørg Petra Brekke. Småbilder: Aksveronika – foto Kristin S. Vigander, Trollbærmåler – foto Vladimir Kononenko, Grevling – foto Kai Jensen, Lilløyplassen – foto Morten Bergan.

Fornebulandet: En ørken av plengras og betong, eller et levende mangfold?

Tekst og foto: KRISTIN STEINEGER VIGANDER, Norsk Botanisk Forening

Fornebulandet er en av Norges mest artsrike lokaliteter! Mange av de utfordringene vi har i Bærum med hensyn til bevaring av biologisk mangfold og ansvarsarter ser vi komprimert på Fornebu, der den storstilte utbyggingen truer sårbare arter og naturtyper.

Jeg går mellom store klosser av murstein, planmessig plassert på pene, grønne gressplener. Gangstiene er vakkert linet opp med stilige, moderne lysanretninger. Trær er plantet i sirlige rader overalt, pent bundet opp i små trestativer. Området er en pen og pyntelig park, her fins det ingen døde trær eller grener. Folk som bor her har regulerte, grusete turstier der de kan ferdes på søndagsturen med hunden sin, og de virker svært fornøyd med boområdet sitt. Men hva med alle de andre artene som har bodd her? Er de like fornøyd?

Indre Oslofjord utgjør et kjerneområde for biologisk mangfold. Spesielt har Fornebu betydelige natur- og verneverdier, på både regionalt, nasjonalt og til dels internasjonalt nivå. Den kalkrike berggrunnen og det varme klimaet gjør området til et «hotspot-område» for mange kalkkrevende og varmekjære arter.

Jeg går over de polerte plenene mot våtmarksområdet, der jeg vet at det er en tursti som kan lede meg mot Koksabukta. Endelig kommer jeg til et spennende område, og nysgjerrigheten blir vekket: på høyre side av stien ser jeg gamle stubber og nedfalle grener. Og masse løv i flotte høstfarger. Jeg får øye på noen store, dekorative sopper: heggetraksopp. Endelig et lite område

med interessant bunn. Jeg vasser i fuktig løv, og håpet tennes. I dette området vet jeg at det er funnet jordstjerner.

Her er det så fullt av løv at jeg tviler på at jeg vil klare å finne noe. Så jeg roper ut av begeistring da jeg nesten trækker på en lys grå, rund ball som dukker opp fra løvet: Helt klart en jordstjerne! Prestejordstjerne *Gastrum triplex*. Kan det være mulig å finne annen spennende sopp også? Etter litt forsiktig leting (jeg er jo redd for å trække for mye), finner jeg noen gamle runde, mørkebrune sopper: Ulljordstjerne *Gastrum melanocephalum*. Dette er en ansvarsart for Bærum.

Ansvarsarter og truede arter

En ansvarsart for Norge er en art hvor 25 prosent eller mer av den europeiske bestanden er i Norge. Dersom en viktig andel av de norske forekomstene finnes i en spesiell kommune, er det en ansvarsart for akkurat den kommunen. Dette betyr at kommunen har et særskilt ansvar for å ta vare på

arten gjennom god forvaltning. For at arten skal overleve i Norge, må den først og fremst overleve i denne kommunen. I Oslo og Akershus er det rapportert 203 truede arter som kommunene har ansvar for å ta vare på, og mange av disse finnes i Bærum.

I september 2018 kom det brev til Bærum kommune fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Brevet hadde følgende innledning:

«Kjære Bærum kommune, ved ordfører og rådmann.

DERE HAR VERDIER INGEN KAN ERSTATTE».

I brevet ble det nevnt et lite utvalg av alle de artene som Bærum har et spesielt ansvar for. Jeg vil her presentere noen av ansvarsartene, samt andre truede planter som vokser i Bærum. Alle disse artene finner vi på Fornebu.

I Nøttekråka 2020-1 har jeg beskrevet kalklindeskogen på Løkkeåsen, der det vokser flere sopparter som Bærum har ansvar for, blant annet osloslørsopp *Cortinarius osloensis* og lindeslørsopp *C. tiliae*. Og nå har jeg fått verifisert at to sjeldne arter jordstjerner fortsatt er å finne på Storøya.

Ulljordstjerne er altså en av ansvarsartene for Bærum, for den er bare funnet to steder i Norge: på ►

En truet art er en art som står i fare for å dø ut fra norsk natur. Disse artene er inndelt i kategorier som angir hvor sårbare de er: CR = Critically Endangered (Kritisk truet), EN = Endangered (Sterkt truet), VU = Vulnerable (Sårbar) og NT = Nearly Threatened (Nær truet). De truede artene står på den norske rødlisten over arter. Det finnes også en rødliste for truede naturtyper.

Gressholmen i Oslo, og på Storøya nettopp langs denne stien. Her er den relativt tallrik innenfor et svært begrenset område. Dette er altså en meget sjelden og en sterkt truet art (EN) som Bærum har et særskilt ansvar for å ta vare på.

Denne sjeldne soppen er knyttet til kalktørrenger og næringsrik kulturmark. Den er en såkalt saprotrof, det vil si en organisme som tar sin næring fra dødt organisk materiale, og bryter ned stoffene de inntar.

Prestejordstjerne

Den andre jordstjernen jeg fant, prestejordstjerne, er også en sjelden sopp og angitt på rødlisten som nær truet (NT). Den har kun 30 kjente lokaliteter i Norge, og har en tilknytning til rødlistete naturtyper/treslag (kalklindeskog, kalkfuruskog), men kan også finnes for eksempel i løvskog i åkerkanter og i utilgjengelige rasmarker.

Begge disse sjeldne soppene tåler en viss slitasje, men med det økende antall turgåere som ferdes i dette området – gjerne med hunder som løper ut i stikantene – er det spennende hvor lenge Bærum kan være stolt av å huse disse sjeldne artene i sin kommune.

Dragehode

Dragehode *Dracocephalum ruyschiana* har status som norsk ansvarsart, ettersom Norge er blant de landene i Europa med flest gjenværende forekomster

av dragehodeplanten. I 2011 ble planten fredet, og den er nå en prioritert art etter naturmangfoldloven.

Dragehode tilhører leppeblomstfamilien. Den blomstrer midt i juni, og er lett gjenkjennelig og godt synlig med sine store leppeformede blomster med sterk blåfarge. Man regner med at dragehode innvandret til Norge etter siste istid. Den er langlivet med sterkt forgrenet jordstengel, og hvert år dannes det mange nye overjordiske skudd. Jordstengelen fungerer også som overvintringsorgan. Men nyetablering av individer med frødannelse forekommer ikke, så når dragehode først har forsvunnet fra et voksested, kommer den ikke tilbake.

Planten er knyttet til kalkrike tørrbakker og berg, gjerne i kanten mellom kulturmark og skog. I Bærum er arten kjent fra noen få voksesteder: på Fornebulandet, Snarøya, Ostøya, Krokholmen og på Kalvøya, der den finnes på den truede naturtypen åpen grunnlendt kalkmark.

Den lille dragehodeglansbilleren *Meligethes norvegicus* er helt avhengig av denne planten for å overleve som art, og dette er derfor en sterkt truet art (EN).

Foto: Hallvard Elven

Fornebulandet med omegn er faktisk ett av ytterst få levesteder i verden for denne billen!

Aksveronika

Aksveronika *Veronica spicata* er også en av plantene som ble nevnt i brevet fra Fylkesmannen. Dette er en plante i maskeblomstfamilien, med hårete, rett stengel og blåfiolette blomster i tette, akslignende klaser i toppen av stengelen. Den har motsatte, finhårete og rundtannede blader som er lansettformete til runde i formen, og vi kan nyte de vakre blomstene hele sommeren fra juni til august. Aksveronika finner vi mange steder i Bærum. Den finnes for eksempel på Fornebulandet, på Kalvøya, langs kyststien på fastlandet og på flere av øyene i fjorden.

Aksveronika er vurdert som sårbar (VU) på grunn av begrenset utbredelse, markert tilbakegang og utsatte voksesteder. Arten er begrenset til kalkbergene i den søndre halvdel av kambrosilurfeltet på Østlandet og forekommer praktisk talt bare i åpen, tørr engvegetasjon eller på grasdekte tørrberg. Den største trusselen for planten er her delvis gjengroing på grunn av opphør av beite. Man regner med at minst halvparten av de forekomstene som var kjent i 1900 nå er forsvunnet.

Aksveronika

Smaltimotei

Smaltimotei

Går vi langs kysten fra Veritas østover mot Bærum Seilforening, kommer vi til en liten bukt som kalles Plathebukta. Her er det registrert utrolig mye spennende flora. En av plantene er smaltimotei *Phleum phleoides*, en sjelden plante i gressfamilien. Denne er også nevnt i brevet fra Fylkesmannen, og er en av artene som er oppført på listen over Bærums ansvarsarter. Smaltimotei er vurdert som sårbar (VU) på grunn av en begrenset og trolig sterkt fragmentert utbredelse i kombinasjon med tilbakegang, og arten er knyttet til sårbare naturtyper. Den vokser på tørrberg og tørrbakker, og omtrent alle forekomster som er kjent i dag, er begrenset til tre kommuner: Oslo, Bærum og Sør-Fron. Vi finner også smaltimotei på Fornebu, bl.a. ved Storøykilen/Lilleøya.

Blærestarr

En annen av ansvarsartene som Bærum kommune har fått til-delt er planten blærestarr *Carex rynchophylla*, en art som har sin hovedutbredelse i Norge langs Sørkedalselva, Lysakerelva, Mærradalsbekken og Øverlandselva. Starr kan ligne litt på gress. Blærestarr er en egen art som trives langs bredden av elver og vann. Den er ganske stor, og kan bli

opptil 120 cm høy! Blærestarr er satt som sårbar (VU) fordi flere av de få stedene den finnes påvirkes av menneskelig aktivitet. En stor bestand er kjent ved Grinidammen, og vi kan finne den enkelte steder langs Lysakerelva. Blærestarr er også registrert på Storøya på Fornebu.

Vaktbikkjer er viktige!

Hvordan skal vi klare å ta vare på de truede artene? Vi vet at noen av de største truslene mot arts-mangfoldet er arealutbygging, slitasje fra mennesketråkk og invaderende fremmede arter. Vi kan også ta med kunnskapsman-gel. Det er veldig viktig at vi er bevisste, og at noen følger med.

Blærestarr

I 2016 leste vi i Budstikka at Fornebu skulle få en gravplass – midt i et område på Lilleøya der det fredete dragehodet vokser.

Gravplassen på Lilleøya skal danne en buffersone mot natur-reservatene på Fornebu. Hadde det ikke blitt jobbet iherdig fra naturvernkrefter i Bærum, er det fare for at dette ville blitt en tradisjonell kirkegård med store gravstener og innplantning av diverse hageplanter. Men med mye engasjement ble de største katastrofene forhindret. Etter planen skulle en stor, verdifull huleik hugges. Den ble heldigvis berget, og det er nå gitt løfte om bevaring.

Men når man anlegger en gravlund midt inne i et artsrikt og verdifullt område, så får man et eksempel på en annen stor trussel mot mangfoldet: Fragmentering av arealene. Med Fylkesmannen på laget har man fått gjennomslag for at det står igjen et felt med spesiell flora – blant annet også dragehode – i en stripe hele veien fra bakken til parkeringen, men den store sammenhengende enga med den verdifulle artsrikdommen ble oppdelt i mindre biter. En konsekvens av dette er at insekt-faunaen har gått sterkt tilbake. Fornebulandet var blant de

rikeste lokaliteter i Norge for sommerfugler. Mange arter er avhengig av større sammenhengende arealer for å leve, og det er et betydelig problem at naturen blir oppdelt og går tapt bit for bit.

I en artikkel i Nøttekråka 2009-1 kan vi lese om hva som faktisk skjedde da grøntområdene på den gamle flyplassen ble ferdigstilt. Disse grøntområdene skulle danne en buffer mot naturreservatet som ble fredet i 1992 på grunn av det rike fuglelivet. I reguleringsplanen til Bærum kommune sto det «Etter at nytt terreng er ferdig etablert skal planområdet tilsåes og beplantes med stedegen vegetasjon.» Dette ble ikke fulgt, og den beplantningen som ble gjort besto av tusenvis av planter som ikke er hjemmehørende i Norge, blant annet sterkt invaderende rynkerose og blåhegg. Rynkerose er siden blitt forbudt i salg. Heldigvis fantes det våkne ildsjeler som reagerte og som gikk til politianmeldelse, for de så at denne beplantningen ville komme til å true naturreservatene. Det var bekymringsfullt for insekt- og plantelivet, og ville forårsake at reservatet mister en naturtype som har vært viktig for at mange fugler raster der.

I 2008 ble det vedtatt at den skadelige beplantningen skulle fjernes, men metoden som ble benyttet for å fjerne plantene var preget av kunnskapsløshet, og arbeidet tok mange år.

Kan vi stole på at våre beslutningstakere har den nødvendige kunnskapen og innsikten til å forvalte vår natur på en ansvarlig måte, og kan vi stole på at de tar hensyn til våre umistelige verdier? Historien viser at det kan vi ikke. Det er derfor svært viktig at det finnes engasjerte ildsjeler og vaktbikkjer som bryr seg om det som skjer.

Det er viktig at vi engasjerer oss. Vi har ikke råd til å miste mere natur! 🐦

Dagsommerfuglene i Bærum – et rikt, men truet biologisk mangfold

Tekst: PETER N. RÆDER, pensjonert ambassadør & PER OTTAR SEGLEN, professor emeritus i biologi, UiO

Artsdatabanken har registrert rundt 2300 arter av sommerfugler i Norge, fra uanselige dvergmøll til fargesprakende dagsommerfugler. Mer enn halvparten av sommerfuglene, ca. 1300, er påvist i Bærum, noe som gjør kommunen til en av de mest artsrike i landet. Dessverre har Bærum også alltid utmerket seg med en ekspansiv nedbygging av naturområder, så mange av sommerfuglene som er registrert i kommunen er nå borte. Andre er kritisk truet, f.eks. trollbærmåleren (*Baptria tibiale*; Fig. 1), en «kommunal ansvarsart» som i Norge bare finnes i Kjaglidalen naturreservat. Ansvarer er imidlertid ikke større enn at kommunen tilrår en utvidelse av tømmerveien gjennom reservatet for å oppnå en mer effektiv nedhogging av de karbonlagrende skogene i vestre Bærum. Veiutvidelsen vil gå ut over trollbærmålerens leveområder, og sannsynligvis

utrydde denne flotte sommerfuglen for godt.

Dagsommerfugler er spesielt gode indikatorer på generelt naturmangfold

EUs miljøbyrå (European Environment Agency, EEA) har med god grunn valgt dagsommerfugler som en av sine fremste indikatorer på biologisk mangfold og økologisk balanse. Dagsommerfuglene er lett synlige og enkle å identifisere, og de enkelte artene har særegne og kompliserte livskrav som gjør at mangfoldet av arter i høy grad gjenspeiler det generelle naturmangfoldet i leveområdene. Mens de voksne dagsommerfuglene søker nektar i blomsterrike skogkanter, veikanter og lysninger, er larvene som regel avhengige av én eller noen få næringsplanter. Plantene stiller i sin tur spesifikke krav til klima, fuktighet, lys, terreng og jordsmonn,

Fig. 1. Trollbærmåleren er en «kommunal ansvarsart» som i Norge bare finnes i Kjaglidalen naturreservat. Arten er kritisk truet, bl.a. av en planlagt veiutvidelse gjennom reservatet med støtte fra Bærum kommune.

og vokser ofte bare på noen få, spredte lokaliteter (biotoper).

Små, isolerte larvebestander er sårbare for kulde, regn, tørke og predasjon, så mange av dem vil dø ut hvert år. Voksne sommerfugler fra overlevende bestander vil imidlertid kunne legge nye egg på forlatte biotoper i påfølgende år. Dagsommerfugler (og mange andre insektgrupper) er derfor avhengige av store leveområder med mange biotoper for å kunne overleve på lang sikt. Hvis et kritisk antall biotoper ødelegges for godt, f.eks. ved nedbygging, oppdyrking, giftsprøyting eller gjengroing, vil arten kunne bli utryddet fra området.

Bærums tapte dagsommerfugler

Av de 102 kjente dagsommerfuglene i Norge er hele 62 påvist i Bærum, men ni av disse er ikke observert på mange år, og må antas å være forsvunnet fra kommunen (Fig. 2). Åtte av de tapte artene er rødlistede, noe som viser relevansen av rødlista.

Lakrismjeltblåvinge (*Plebejus argyrognomon norvegica*) hadde sine siste tilholdssteder i Norge på øyene i Vestfjorden. I 1966 ble hovedleveområdet på Ostøya omgjort til golfbane, men sommer-

Fig. 3. Rødlistede nålevende dagsommerfugler i Bærum.
Foto: Peter N. Ræder.

fuglen forekom likevel sporadisk fram til 2007. På Borøya tok intensiv sauebeiting midlertidig knekken på næringsplanten lakrismjelt, og da forsvant også blåvingen (sist sett i 2001). Forsøk på å gjeninnføre arten på disse øyene i 2012-13, ved utsetting av avkom fra den siste kjente populasjonen på Langåra i Asker, lyktes ikke. Lakrismjeltblåvingen forsvant samtidig også fra Langåra, og ansees nå som utryddet i Norge.

Heroringvinge (*Coenonympha hero*) var vanlig på Ostøya på 80- og 90-tallet, men er ikke sett der siden 2005. Arten finnes imidlertid årvisst på den nærliggende Brønnøya i Asker, og bør kunne klare å krysse sundet over til Ostøya, eventuelt med litt hjelp.

Apollo-sommerfugl (*Parnassius apollo*) ble sist sett flygende

i Bærum ved Kolsås i 1917, men i 1966 fant en av forfatterne (PNR) en levende apollo-larve ved Østernvann. Den voksne sommerfuglen er imidlertid så iøynefallende at den nok ville vært registrert hvis den fremdeles fantes i Bærum.

Purpurgullvinge (*Lycaena hippothoe*) er bare funnet én gang, på Ostøya i 1964 (PNR).

De øvrige tapte Bærums-dagsommerfuglene er ikke observert de siste hundre årene. Det gjelder alvesmyger (*Pyrgus alveus*; sist sett på Stabekk i 1849), mørk rutevinge (*Melitaea diamina*; Sandvika 1875), kystringvinge (*Hipparchia semele*; Grimsøya 1914), niobeperlemorvinge (*Agynnis niobe*; Lysaker 1917) og prikkroutevinge (*Melitaea cinxia*; Sandvika 1918).

Rødlistede og sjeldne dagsommerfugler i Bærum

De 53 dagsommerfuglartene som fremdeles finnes i Bærum er registrert ~3250 ganger i Artsdatabanken. De 15 vanligste artene står for ~2360 av registreringene (73 %), og er utbredt over hele kommunen.

Bærum har nå bare tre rødlistede arter av dagsommerfugler (Fig. 3): Kløverblåvinge (*Glaucopteryx alexis*), slåpetornstjertvinge (*Thecla betulae*) og almetstjertvinge (*Satyrion w-album*). Alle er registrert så mye som 35-45 ganger i Artsdatabanken, trolig fordi de blir

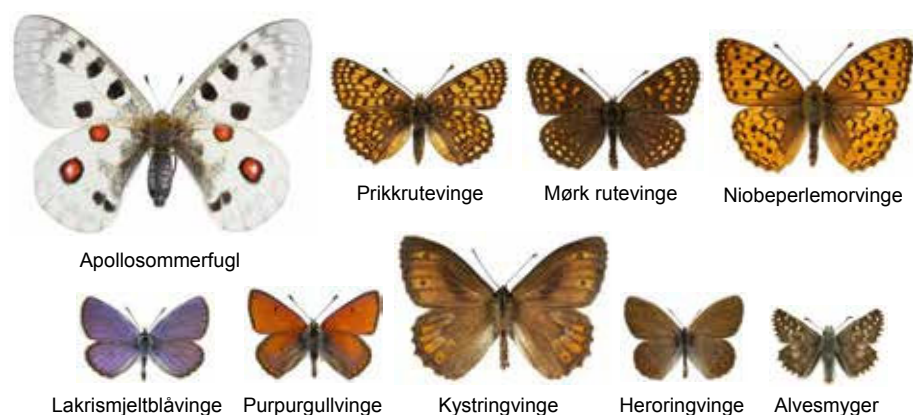

Fig. 2. Dagsommerfugler forsvunnet fra Bærum. Kilder: Artsdatabanken; PNR. Foto: Vladimir Kononenko

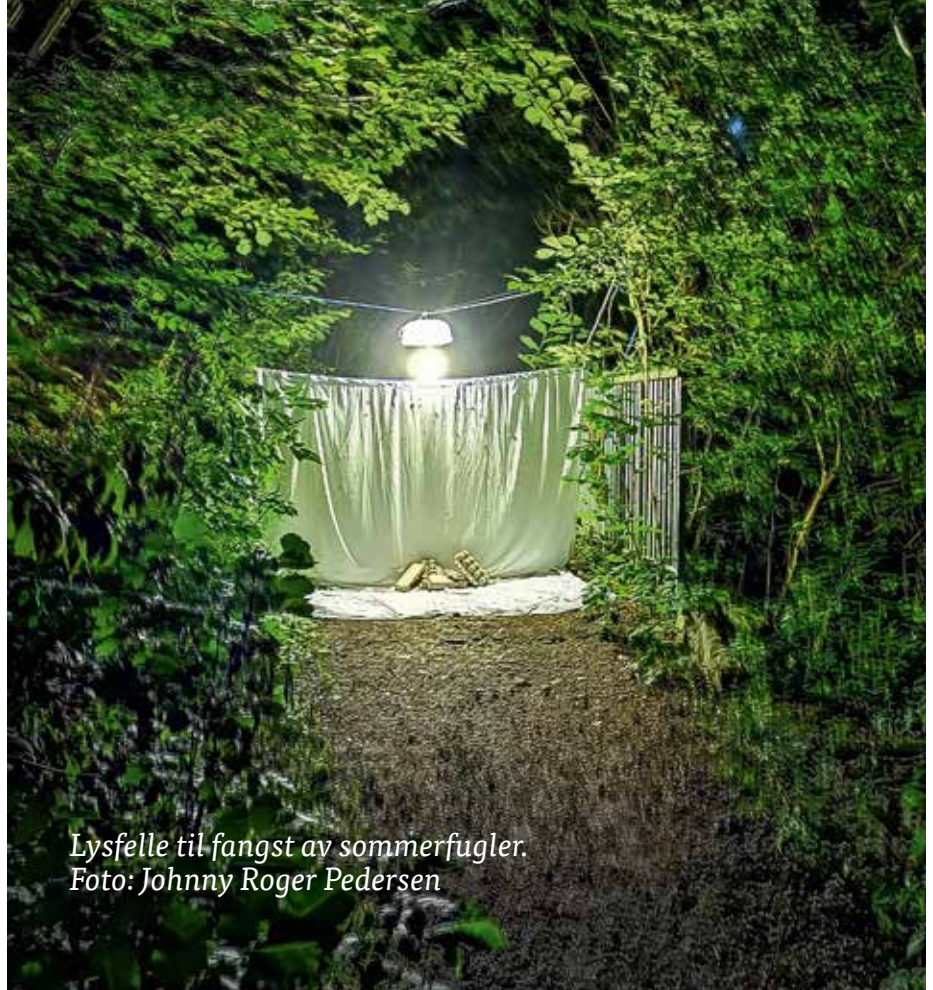
selektivt innrapportert.

Ni arter er bare påvist 1-5 ganger i Bærum de siste 50 årene. Fem av artene er knyttet til skogstraktenes myrer eller lyngheier, som myrperlemorvinge (*Boloria aquilonaris*), ringperlemorvinge (*Boloria eunomia*), myrgulvinge (*Colias palaeno*), myrblåvinge (*Agriades optilete*) og idasblåvinge (*Plebejus idas*). De er alle vanlige ellers i landet, så det kan vel tenkes at mange sommerfuglsamlere i Bærum simpelthen ikke har brydd seg om å registrere disse artene eller deres lokaliteter. De fire øvrige, rappringvinge (*Maniola jurtina*), sølvblåvinge (*Polyommatus amandus*), skoghvitvinge (*Leptidea sinapis*) og eikestjertvinge (*Favonius quercus*) må imidlertid regnes som sjeldne i Bærum.

Bærumslokaliteter med spesielt høyt mangfold av dagsommerfugler

Den største artsrikdommen av dagsommerfugler i Bærum i våre dager, basert på funn og registreringer de siste tretti årene, finner vi i åpne kulturlandskap omkranset av edelløvskog, med et mangfold av blomsterrike biotoper.

Isi (42 dagsommerfugl-arter), et stort kulturlandskap i vestre Bærum, er grundig undersøkt av en av forfatterne (POS). I tillegg til dagsommerfugler er det vha. lysfeller registrert et stort antall nattsommerfugler, totalt ~800 arter hvorav ~50 rødlistede (NiB-skrifter 2003, 2004). Fylkesmannen i Oslo og Akershus uttalte i 2005 at «disse registreringene viser at området har helt spesielle kvaliteter både i kommunalt og regionalt perspektiv», og er et «kulturlandskap med spesielt høy verneverdi.» Isi-området er likevel under press fra lokale gjenvinningsanlegg som ønsker utvidet aktivitet ledsaget av giftig steinstøv og trafikk til skade for sommerfuglene.

Lysfelle til fangst av sommerfugler.
Foto: Johnny Roger Pedersen

Fornebulandet m. Snarøya (39 arter) har ett av Bærums rikeste biologiske mangfold, og burde etter nedleggingen av flyplassen blitt videreutviklet som naturreservat for å redde noen av de siste restene av Bærums kystnære natur. Isteden har det skjedd en omfattende utbygging på Fornebu, som bare vil bli verre. Bærumspolitikernes våte drøm er «Fornebu-byen» med en massiv boligbygging for innflytting av 40 000 nye innbyggere til Bærum. Hva som vil skje med natur og biologisk mangfold på Snarøya er ikke til å tenke på. Sølvblåvinge og rappringvinge er i nyere tid bare registrert én gang hver i Bærum, begge fra Fornebulandet, og vil sannsynligvis snart være utryddet fra kommunen.

Ostøya og de øvrige øyene i Vestfjorden består av kalkrik skifer som gir grunnlag for en eksepsjonelt rik blomsterflora og et stort mangfold av dagsommerfugler (nå 35 arter). Fire av Bærums tapte arter er imidlertid mistet fra disse øyene, og ytterligere fire arter har forsvunnet derfra i nyere tid. Tilbakegangen

av dagsommerfugler på Ostøya skyldes i vesentlig grad golfbanen som dekker store deler av øya, med uheldig skjøtsel i form av giftsprøyting og for tidlig slått av engvegetasjonen rundt banen. I tillegg er de små engflekkenes innimellom den tette hyttebebyggelsen på øya preget av gjengroing og invaderende svartelisteplanter.

Mange dagsommerfugler har også tilhold på **Fossum**, et skogs- og kulturlandskap vest for Bogstadvann (30 arter); langs veikantene i den trange **Kjaglidalen** (29 arter) og på **Tanumplataet** (28 arter). Kulturlandskapet på **Brenna** i Skuidalen er foreløpig lite undersøkt, men funn av 19 arter på én enkelt dag i juni (POS/PNR) tyder på et eksepsjonelt mangfold av dagsommerfugler (og ganske sikkert også av andre artsgrupper).

Både Fossum-området og Tanumplataet er imidlertid under sterkt utbyggingspress, og nye biter av natur og kulturlandskap omgjøres jevnlig til boligfelt. I Kjaglidalen planlegges en veiutvidelse som vil ødelegge mye av

den kantvegetasjonen sommerfuglene trenger for å overleve. For Brenna foreligger det (private) planer om total utslettelse av kulturlandskapet og det biologiske mangfoldet til fordel for et gigantisk steinknuseverk.

Dagsommerfuglenes - og vår egen - framtid i Bærum

Systematisk taksering av dagsommerfugler i USA og Europa i nyere tid har vist en generell nedgang i antall individer på 30-50% gjennom en 20-årsperiode, noe som i hovedsak skyldes ødeleggelse av sommerfuglenes leveområder. Selv om vi mangler tilsvarende detaljerte studier i Norge, er det liten tvil om at de norske sommerfuglbestandene også er i tilbakegang. Alvoret ligger i at dette indikerer et generelt tap av biologisk mangfold og fungerende økosystemer, noe som på lang sikt vil kunne true overlevelsesmulighetene for oss og andre arter på kloden.

Både Norge og Bærum støtter FNs bærekraftsmål og FNs klimapanel, men bare i navnet. De styrende politikernes erklærte mål for Bærums framtid er en sterkere vekst, både i økonomi og folketall. Siden statistikken i Bærums eget planprogram har avslørt at befolkningsvekst i kommunen bare kan drives fram gjennom forutgående boligbygging, må naturen i Bærum nødvendigvis bygges ned.

En slik politikk er ikke bærekraftig. Skal den «klimaklokke» Bærum kommune også bli «miljøklokke», må naturvern nå gis en *absolutt* første prioritet foran utbygging. Bærums natur er Bærums globale ansvar. Vi blir ikke rikere og lykkeligere hvis ville vekster og biologisk mangfold må vike for en utbyggingsdrevet befolkningsvekst, misvisende markedsført som økonomisk vekst. Vi blir fattigere. 🐦

Fuglekasser langs turstiene i Bærum

Tekst og bilder: BJØRN FRANTZEN, NOF AB

Går du tur langs Lomma, Isielva, Øvre del av Sandvikselva, Øverlandselva og Solbergbekken vil du se grå fuglekasser med et nummer på. Fugleforeninga i Asker og Bærum (NOF AB) satte på vårvinteren 2020 opp over 300 fuglekasser langs turstier nær elvene.

De fleste fuglekassene langs elvene er vanlige småfuglekasser som mange av oss har laget på skolen. I tillegg er det satt ut spesialkasser til granmeis, gråfluesnapper, tårnfalk, skogdue, kattugle, kaie, kvinand, tjeld/fiskemåke, fossekall og vintererle. I alléen ned fra Vøyen gård ser man mange store fuglekasser. Disse er til kaie, skogdue, kattugle og kvinand. I mønet på den store låven ser du ei tårnfalkkasse. Under noen broer er det kasser for fossekall og vintererle. Ved Engervannet, Sjøholmen, Solvik og Løkebergjordet står det staur med ei bøtte opp-ned med ei lita trekasse på toppen. Disse er til tjeld eller fiskemåke. Det har vært vanlig å sette opp slike hekkeplattformer langs kysten i Norge

Småfuglekassene er laget for kjøttmeis, blåmeis, spettmeis, svartmeis, løvmeis, svarthvit fluesnapper og stær. Blåmeis, kjøttmeis, svarthvit fluesnapper og noen stær har sommeren 2020 hekket i de fleste av disse kassene. Mange har undret seg over at mange av småfuglekassene står nært stien og i hodehøyde. Fuglene lar seg ikke nevneverdig forstyrre av dette dersom du ikke åpner fuglekassa. Turgåere spør oss om ikke fuglekassene henger for lavt? Nei, for fuglene er dette helt OK. Vår minste hakkespett, dvergspetten, plasserer ofte reirhullene sine lavt. Der det ikke finnes fuglekasser er det gamle spettereir og hull etter kvistbrekk som gir naturlige hulrom for fuglene å plassere reirene ➤

Fiskemåke som ruger på en hekkeplattform. Våre oppsatte plattformer har så langt bare blitt brukt til å hvile på, men hekking har det ikke blitt enda.

Ser du ei gul «linerle» langs elva, har du ei vintererle. Der Lomma går under Brynsveien kan du se vintererlene fange insekter til ungene sine.

sine i. Større hakkespetter som flaggspett plasserer sine reirhull høyere på trestammen.

Fugleforeninga har flere formål med å henge opp fuglekassene. Våre vanligste hulerugende småfugler, blåmeis, kjøttmeis og svarthvit fluesnapper får flere reirplasser. Plasseringen nært stiene er gjort for at turgåerne skal legge merke til fuglekassene og deres innbyggere. Gjerne slik at folk stopper opp og følger med på småfuglenes arbeid under reirbygging og mens de mater ungene. Der fuglekassene er plassert, er det ikke mye skog igjen. Boliger eller industri ligger nær elvene. Bærum kjennetegnes med mange innbyggere, industri og lite plass. Da blir det lille vi har igjen av skog rundt elver og bekker ekstra viktig for folk og dyr. Fugleforeningas håp er at fuglekassene kan bidra til at turgåerne setter enda mer pris på sitt eget nærområde og gjennom det bidrar til å verne om det.

I hekketida er det stor aktivitet rundt kassene når reiret bygges, rolig i rugetiden og full fart når eggene klekkes og sultne unger skal ha mat. Meisene kan begynne å dra litt mose inn i fuglekassa allerede i mars. Reiret bygges ferdig i slutten av april eller begynnelsen av mai. Blåmeis og kjøttmeis legger 8-10 egg. Meisene har okkupert de fleste

kassene når svarthvit fluesnapper kommer fra Afrika. Da kan det bli heftige kamper om boligen. Her kan ikke den pengesterke presse den andre ut, men rå makt bestemmer. Enkelte ganger ender det med at en blåmeis eller en fluesnapper må bøte med livet. Eggene ruges i to uker. Ungene har litt lengre tid i fuglekassa før de forlater fuglekassa og raskt begynner å finne mat selv samtidig som de mates av foreldrene. Fuglekassene står ikke tomme til neste hekkesesong. De brukes som hybel hele året av fugler som overvintrer i Norge. Det gamle reiret fungerer som en madrass.

Vi sjekker kassene tre ganger, først for å finne når det første egget ble lagt, dernest når ungene er store og til slutt tømmer vi kassene på høsten. Da sjekker vi om det ligger egg eller unger i kassene. Ofte ligger det igjen et eller flere egg og/eller døde unger. Meisene begynner ofte å legge egg tidlig dersom det er varmt i været. Ved værromslag til kaldt vær kan de stoppe opp, og noen egg kan bli liggende og noen klekkes. Meisene er synkronisert for å klekke når det er mange larver å spise for ungene. Mangler disse blir det sveltihjel og hele kull kan stryke med. Svarthvit fluesnapper som begynner mye senere enn meisene gjør det bedre enn meisene, bortsett fra at meisene ofte allerede har tatt kassene. Fuglekassene kan stå overraskende tett og likevel er det reir i de fleste. Når vi fjerner det gamle reiret, legger vi inn litt kutterflis som erstatning for at vi tok «madrassen».

Vurderer du å henge opp noen fuglekasser, er det fint om de kommer opp innen utgangen av mars. Meisene okkuperer reirplassen tidlig. Fluesnapperne kommer senere og kassene kan settes opp i april. 🐦

Per Krokan og Gudveig Tjensvold sjekker fuglekasser om våren. De bruker et lite kamera som stikkes inn i innflyvningshullet. Bildet kan ses på Ipaden og lagres der. Slik forstyrres fuglene minst mulig.

Gulspurven kommer gjerne til fôringplassen når vinteren er hard. Gulspurv er «Årets fugl» i 2021.

Fuglene dine – gode råd om fuglemating

Tekst: HÅKAN BILLING, leder i Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus • Foto: MORTEN BERGAN

Hvis du ønsker å mate småfuglene i hagen din, bør du se på fuglene som dine barn. Levende vesener som må passes godt på, og som du har ansvar for. De skal ikke lide av matinga, men nyte godt av den. Husk at fuglemating er noe man kan gjøre hvis man vil, men absolutt ikke noe man «bør» eller «må».

I disse koronatider har vi lært hvor viktig det er med renslighet. Ved fuglemateren samles det mange individer, ofte flere og tettere enn hva som ellers ville vært naturlig. Det nytter ikke å be fuglene om å holde avstand. Og smitterisikoen øker. Syke fugler merker du nesten ingenting til, de går i skjul og dør uten at noen ser det. «Hvor ofte må man holde rent ved matestasjonen?», er det

mange som spør. Mitt svar blir da: «Hvor ofte vasker du tallerkenen etter at du har spist?». Hyppig rens ved fôringsplassen reduserer smittefaren.

Hva med mus og rotter? De er nattaktive, og hvis du ikke mater mer enn hva som går med i løpet av dagen, blir det ikke noe igjen for sultne mager om natta. Forøvrig har jeg til gode å se en rapport som viser til at småfuglmating i normalt omfang gir økt smånagerbestand.

Katten da, den tar jo gjerne småfugler? Her kommer vi inn på trygghet. Ikke la fôringsplassen være så nær trær og busker at katten kan ligge på lur og rekke å ta en fugl. Du må heller ikke plassere frøautomatene så langt ut i åpent lende at småfuglene ikke

Grønnfinker på en hengende fuglemater. Siden disse ikke har et brett med mat på, er denne typen matere renslige og trenger ikke stell.

rekker å komme seg i sikkerhet hvis spurvehauken er ute på tokt. Husk dog at hvis hauken tar seg en fugl, er det bare positivt. Slik lukes svake og syke individer ut, og bestanden holder seg friskere og sterkere. Rundt 2–3 meter ut på plenen er ofte passe avstand for automatene, på stolpe eller ned fra en gren.

Lykke til med de bevingede vennene! 🐦

Grevlingen, en fast innbygger i kommunen

Tekst: DAG EVERT BORUD, Natur og idrett, Bærum kommune

Mange innbyggere kontakter kommunen fordi de har sett en grevling eller spor fra grevlingen i nærmiljøet. Kanskje lur du på hvorfor den besøker hagen din, eller hvorfor det er grevling i nærområdet?

Grevlingen er et dyr i mårfamilien, hvor vi også finner mink, jerv og snømus. Selv om den ofte haster unna dersom du skulle møte den på en sen kveldstur, er den lett å kjenne igjen med den grå kroppen og svarte og hvite striper på hodet.

Grevlingen er en fast innbygger i kulturlandskapet og løvskogen. Befolkningen på Østlandet øker, og mye av det tidligere kulturlandskapet i kommunen vår er bygget ned. Det betyr ikke at grevlingen blir borte, for mat finner den fortsatt i det man kan kalle det nye kulturlandskapet; våre hager og friområder.

Men grevlingen er sårbar i møte med en by som vokser. Den er avhengig av å finne gode hiplasser, noe som i våre dager med tap av grøntområder til fordel for bebyggelse, hager og veier blir stadig vanskeligere.

Selv om grevlingen er et rovdyr, er den ikke noen utpreget jeger, men en alteter som har meitemark på hovedmenyen. Tennene og tyggemusklene bruker den ikke til å jakte andre dyr, men først og fremst til å rive over røtter når den graver etter mat.

På våren kommer grevlingen ut av hiet etter vintersøvn. Den er mager og sulten, på intens leting etter mat, og mange hageeiere opplever at grevlingen lager hull med snuten når den

leter etter meitemark i denne perioden. Jordvæpsebol, snegler og billelarver, mus- og rottereir kan også bli spist av grevlingen, og den gjør stor nytte for seg ved spise brunsnegler.

Utover ettersommeren og høsten spiser grevlingen seg opp før neste vinter. Da oppsøker grevlingen hager hvor den finner nedfallsfrukt. Hvis den graver hull i plenen i denne perioden er den ofte på jakt etter proteinrike oldenborrelarver som lever på gressrøttene.

Å leve med grevlingen

Det er svært forskjellig hvordan folk opplever å møte grevlingen, eller å finne spor av dens nattlige matsøk. Noen synes grevlingen er fascinerende, og setter stor pris på å få grevlingbesøk. Andre er mindre begeistret for hull i plenen når den leter etter meitemark eller billelarver. Dersom du ikke har sikret matavfallet eller hundematen skikkelig kan den fort lage litt rot!

Om kvelden kan du møte en grevling som er fokusert på matsøk, og ikke ser oss før den plutselig merker at vi er der. Mange finner glede i at det lever grevling i våre nærområder, og det kan være både morsomt og spennende å se på en grevling som går rundt i sin egen verden på leting etter meitemark!

Grevlingen pusler omkring nattetid. Knas-ker i seg store biller og meitemark. Noen ganger spiller den seg!
Foto: Kai Jensen

Finn Otto Kvillum – hedersmann i tjeneste for naturen

Tekst og foto:

BJØRG PETRA BREKKE,
Naturvernforbundet i Bærum

Noen opplever at grevlinger flytter inn under terrassen i sommerhalvåret. Ofte er tilhold under boder og terrasser i boligområder midlertidig oppholdssted nær matfatet, før den til vinteren flytter over til et hi som er mer egnet for vintersøvnen.

Det finnes gamle historier om at grevlingen biter, men i dag vet vi at den helst unngår mennesker, og ikke angriper uprovosert. Noen ganger vil møter mellom hund og grevling gjøre at grevlingen føler seg svært truet, spesielt dersom den har unger. I slike situasjoner kan grevlingen frese og markere at den ønsker å få hunden på avstand. Slike situasjoner utløses ofte av nysgjerrige og nærgående hunder, men det er sjelden at det fører til fysisk konfrontasjon (mellom grevling og hund). Her har vi mennesker et ansvar for å holde hunden unna grevlingen, og alltid sørge for at grevlingen i møte med oss har muligheten til å rømme unna!

Grevlingene blir nok ikke borte fra nærområdene våre så lenge det finnes mattilgang i hager og bakgårder. Vi må derfor finne måter vi kan leve sammen med dem, og se grevlingen som en mulighet for naturopplevelse i nærmiljøet. 🐾

Lenke til Bærum kommunes nettsider om grevling i boligsonen:
<https://www.baerum.kommune.no/tjenester/natur-kultur-og-fritid/vilt--og-fiskeforvaltning/vilt-i-bebyggelsen/>

Finn Otto Kvillum, sjefsverver, historisk hukommelse og levende arkiv i Naturvernforbundet i Bærum (NiB), fylte 90 år 2. august i 2020.

Han ble varamedlem i styret i NiB da han ble pensjonist i 1992, og siden da har han vært et meget aktivt styremedlem. I sju år var han leder, nestleder i seks, ellers var han NiBs representant i ulike råd og organisasjoner, og utsending til flere av Naturvernforbundets landsmøter. Hans innsats har vært så stor at han er æresmedlem i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, og i august i fjor ble han første æresmedlem i NiB.

Redelighet og en meget nøktern, saklig og godt begrunnet argumentasjon kjennetegner Finn Ottos arbeid for naturen. Dette har gjort at han er svært respektert og har fått god og personlig kontakt med både politikere og sentrale personer i kommuneadministrasjonen. I hans ledertid fikk NiB posisjon som høringsinstans og ble en viktig lokal premissleverandør for arealplan- og naturvernsaker i kommunen. Mange av høringsuttalelsene til kommuneplanens arealdel og diverse reguleringsplaner har han da også selv skrevet.

Noe av det viktigste Finn Otto har bidratt med, er hans utallige innspill og artikler i Budstikka. Dette har vært – og er – folkeopplysning av beste merke. Han har også levert et stort antall artikler til Nøttekråka der han var redaktør noen år, og han har siden bi-

dratt aktivt i redaksjonsarbeidet. Men sin sans for detaljer er han blant annet «Falkøye», dvs. den perfekte korrekturleser.

Det innholdsrike jubileumsnummeret til NiBs 30-årsdag, publikasjonene «Snarveier til trivsel» med presentasjon av 150 grønne lunger og Biomangfoldsheftet som ble laget for å gi NiB-medlemmene kunnskap om det store bildet, ble alle utarbeidet i Finn Ottos ledertid og med stor innsats fra ham. Det samme gjelder «Nøttekråkas lille tur-bok» som ble laget til NiBs 40 årsdag med formål å inspirere foreldre og barn til å komme seg ut i naturen.

Finn Otto er aktiv medlemsverver og var hovedansvarlig for at NiB fikk 100 nye medlemmer sommeren 2019. Sommeren 2020 sto han for eksempel i timevis ved Burudvann på en gråkald dag. Resultatet var 20 nye medlemmer. Naturvernforbundet har lagt merke til dette og har laget en video til sin hjemmeside, der Finn Otto gir gode råd og tips om verving til andre lokallag.

Finn Otto Kvillum er fremdeles aktiv i styret i NiB og skriver høringsuttalelser og innlegg i avisen. 🐾

Undervisning i felt
fra 2006. Her lærer
Johnny R. Pedersen
barna om fugler

Lilløyplassen naturhus – der barn lærer om natur og biologisk mangfold

Tekst: MORTEN BERGAN og TORIL HASLE • Foto: MORTEN BERGAN

Fornebuhalvøya hadde, inntil flyplassen kom, en mosaikk av naturtyper som, på en kalkrik berggrunn, gjorde området til et særdeles viktig område for biologisk mangfold – unikt i norsk sammenheng hva gjelder flora, insekter og en beliggenhet midt i trekkleden for fugl.

Flyplassen gjorde det nødvendig å høvle ned mange kalkkoller og fylle myrene i dalsøkkene med steinmasser. Likevel var det fortsatt fragmenter av naturmosaikken og enorme gress-/blomsterenger omkring rullebanen utover Storøya som gjorde området

interessant for folk med interesse for natur. Alle husmannsplassene under Fornebu gård, utenom Lilløyplassen, måtte også vike for flyplassen. Da siste beboer flyttet ut i 1993 ble bygningene på Lilløyplassen stående tomme. Huset har en førsteetasje fra 1700-tallet med 2.etasje påbygd i 1927 og et uthus fra 1920. Bygningene er vernet.

Det var Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus som tok initiativ om å lage til et «naturhus» av de gamle bygningene. Allerede i 2003 ble Lilløyplassen naturhus offisielt åpnet,

med et arrangement på Biomangfolddagen og med snorklippende ordfører og miljøvernminister. I 2011 ble naturhuset tilknyttet Besøkssenter våtmark Oslo (BVO). Fra da av gikk driften over fra ildsjeldrevet til fast stilling (naturveileder), dog fortsatt med ildsjeler. Den andre avdelingen under BVO er Østensjøvannet i Oslo. BVO er et av seks sentre i Norge autorisert av Miljødirektoratet som nasjonale besøkssentre for våtmark.

Formålet med Lilløyplassen naturhus er å være et møtepunkt og samlingssted for naturinteresserte, arbeide for beskyttelse og skjøtsel av naturen på Fornebu og bidra til informasjonsvirksomhet om natur og biologisk mangfold. Det er en samarbeidsforening mellom sju ulike foreninger; Norsk Zoologisk Forening avd. Oslo og Akershus (NZF), Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus (NOF-OA), Oslo og Akershus Ringmerkingsgruppe, Oslo og omland sopp- og nyttevekstforening (OOSN), Norsk Botanisk Forening Østlandsavdelingen (NBF), Norsk entomologisk forening (NEF) og Naturvernforbundet i Bærum (NiB). Alle disse var med fra starten.

Et av målene til Lilløyplassen naturhus er at befolkningen i området, spesielt barna, skal få et nært forhold til naturen. Her

Fra Den internasjonale Biomangfolddagen på Lilløyplassen i 2014

formidles kunnskap om natur, miljøvern og biologisk mangfold. Samtidig med kunnskapsformidlingen er vi opptatt av at folk skal få et godt forhold til naturen og å oppleve gleden av å være ute i naturen. Vi tror at dette vil gjøre at de ønsker å ta vare på naturen. Som regel er det jo sånn at du vil ta vare på det du er glad i!

Mange av aktivitetene på Lilløyplassen er retta mot barn – morgendagens beslutningstakere. Derfor veldig viktig at de blir bevisst hvor viktig naturen er. Her i hovedstadsregionen, der de fleste bor urbant, tror vi det er ekstra viktig at barna får oppleve natur – og ikke bare asfalt.

Det lages undervisningsopplegg med forskjellige temaer som vi inviterer skolene og barnehagene til å delta på, f.eks. om livet i fjæra, sjøfugl, blomster og fremmede arter. Oppleggene er varierende, med ulike pedagogiske aktiviteter tilpassa aldergruppene slik at elevene får innblikk i temaet fra ulike vinkler. Oppleggene er tverrfaglige og forankra i skolens læreplaner i bl.a. naturfag, matematikk og kroppsøving. Da blir de en integrert del av skolens egen undervisning. Stundom lager vi skreddersydde undervisningsopplegg til klasser som har spesielle ønsker om tema.

I tillegg til skole- og barnehageundervisning har vi aktivitets-

dager hver søndag, med ulike temaer; ringmerking av fugler, foredrag om ekorn eller om salamandere, trekking av strandnot, geologien langs Fornebulandet, villblomstenes dag, snekring av fuglekasser, humlehotell eller flaggermuskasser.

Søndagsaktivitetene er veldig populære blant befolkningen på Fornebu, og det kommer også folk fra resten av Bærum, Oslo og andre steder. Folk som kommer er veldig glade og positive til at det er et naturhus her. Inntrykket vi får når vi snakker med dem er at de er veldig opptatt av at det som er igjen av natur på Fornebu må tas vare på. Og at det finnes et slikt «gammeldags» husmannsplassmiljø med sitteplasser på tunet – og vafler å få.

Antall besøkende på Lilløyplassen har økt hvert eneste år. I 2019 kom det over 4500 besøkende på aktivitetsdagene og over 3000 skoleelever. Koronasituasjonen har imidlertid ødelagt for mye i 2020, og mange av søndagsaktivitetene ble kansellert.

I tillegg til mye undervisning og arrangementer er Lilløyplassen involvert i ivaretagelse og

skjøtsel av naturreservatene på Fornebu i samarbeid med Fylkesmannen og Bærum kommune. Vi bidrar i kampen mot fremmede arter, spesielt et prosjekt (med NiB) med fjerning av kanadagullris på dragehodeengen vis-a-vis Lilløyplassen.

De siste par årene har det vært mye gravearbeid i forbindelse med ny urnelund som kommer på Lilleøya. Ikke optimalt for oss, men det forblir i alle fall «et slags» grøntområde – og vi klarte å bevare dragehodeenga vis-a-vis Lilløyplassen fra å bli skyflet bort. Nå ønsker også vi oss et nybygg, for å bedre fasilitetene på «Plassen» (Miljødirektoratets krav om toaletter og Mattilsynets krav om hygiene). Vi ønsker å utvide aktivitets- og undervisningstilbudet, og tror et tilpasset nybygg vil sikre videre drift av Lilløyplassen naturhus inn i fremtiden. 🦉

Følg gjerne Lilløyplassen naturhus på hjemmesiden

www.vatmarkoslo.no/avdeling-lilloyplassen selv om aktivitetene i vår kan være noe hemmet pga. koronasituasjonen.

Skjeggmeisen er en sjelden, men trofast gjest. Den overvintrer i de store våtmarkene i Storøykilen og i Koksa, i nærheten av Lilløyplassen. Her på et takrørstrå i februar 2014

Ny kommuneplan – vil Bærum ta vern av naturmangfold på alvor?

Tekst: KARI BALKE ØISETH, Naturvernforbundet i Bærum

Bærum har begynt arbeidet med ny kommuneplan. Arbeidet med planen kan ha stor betydning for naturmangfoldet i Bærum. Vi oppfordrer alle til å følge med på kommunens nettsider, og engasjere seg i arbeidet.

Naturmangfoldet er truet

Den mest omfattende forskningsrapporten noensinne om naturens tilstand ble lagt fram i mai 2019. FNs naturpanel (IPBES) dokumenterte grundig det mange har visst lenge: at menneskeheten driver rovdrift på naturen vi er avhengig av, og at tapet av naturmangfold er en like stor trussel mot verden som klimaendringene. Å redde arts- mangfold handler om å beskytte livsgrunnlaget for millioner av arter, og om å ta vare på den bio-

logiske veven som vi mennesker er en del av.

De største truslene mot naturmangfoldet er ifølge IPBES endringer i arealbruk, rovdrift på dyre- og plantearter gjennom skogsdrift, landbruk, jakt og fiske, klimaendringer, forurensning og spredning av invaderende/ fremmede arter.

Naturmangfoldet i Bærum

Bærums natur er svært rik på arter, omtrent 80 prosent av alle norske landlevende arter er representert her. De kalkkrevende og varmekjære vegetasjonstypene, som det er lite av i Norge, trives godt i Bærum. Dette bidrar til at vi også har mange truede arter i Bærum, såkalte rødlistearter. Bærum har et særskilt ansvar for å ta vare på en del av disse artene, de som blir kalt ansvarsarter. (Se bl.a. artikkelen om Fornebulandet i dette bladet, og heftet *For naturen – og for oss* fra 2010, som ligger på NiBs nettsider).

En ganske omfattende kartlegging av naturmangfoldet i Bærum ble gjennomført i 2008-2009. Kartleggingen er likevel ikke heldekkende. Siden 2009 har det kommet ny metodikk for kartlegging, og en ny rødliste for naturtyper. Den gamle kartleggingen gir derfor ikke god nok oversikt over viktige naturtyper.

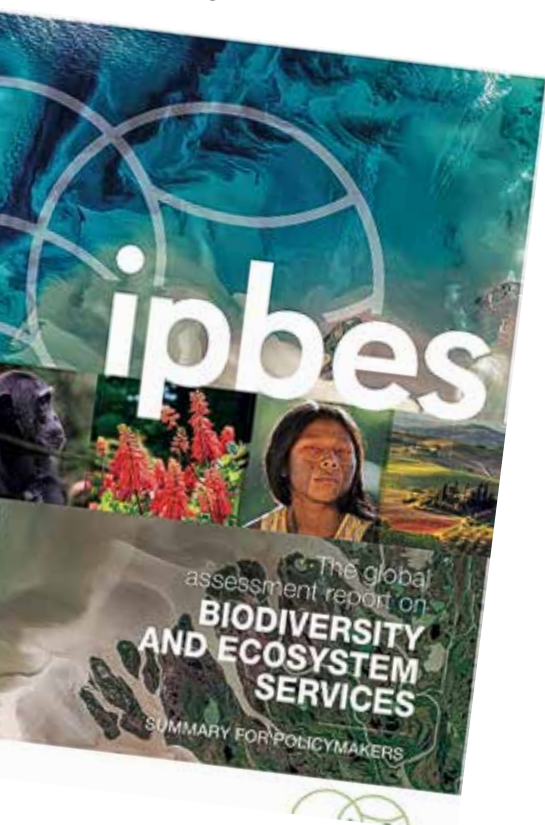
Kommunen driver en del kartlegging kontinuerlig, bl.a. i forbindelse med større reguleringssaker. Men i 2020 ble kartleggingsinnsatsen økt. Kommunen vedtok å benytte 1,5 mill. kroner ekstra for å bidra til en mer komplett kartfesting av Bærums naturmangfold. Kartleggingen i 2020 har bl.a. skjedd på øyene i fjorden og på deler av Snarøya. Noen av de kartlagte områdene er utført etter forslag som Naturvernforbundet i Bærum har sendt inn til kommunen, bl.a. Strømstangen på Snarøya.

Arbeid med ny kommuneplan i Bærum

I Bærum, som ellers i verden, er det endret arealbruk som er den største trusselen mot naturmangfoldet. Ansvar for å ta vare på natur og naturmangfold er derfor i stor grad et ansvar for våre lokale politikere. Og det er gjennom den kommunale planleggingen at det blir bestemt hvordan arealer skal brukes – hva som skal bygges av boliger, skoler, næringsbygg og veier, og hvor de skal bygges.

Bærum kommune er i ferd med å utarbeide ny kommuneplan. Kommunen opplyser at FNs bærekraftsmål skal ligge til grunn for arbeidet. Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for blant annet å sikre god helse, bekjempe ulikhet, stoppe klimaendringene og verne liv på land og under vann.

Kommuneplanen har to deler, en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen skal beskrive

Kommunestyrets vedtak om samfunnsdel av ny kommuneplan

1. Planstrategi 2019-2023 med planprogram for revidering av kommuneplanens samfunnsdel vedtas med følgende endringer:
 - a. Fremdriftsplan for revidering av kommuneplanens samfunnsdel endres, hvor tidspunkt for endelig vedtak settes til juni 2021.
 - b. Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer utgår ikke, men rulleres i 2021.
 - c. Plan for arkitektur legges til som ny plan, og planarbeidet settes til 2020.
2. Det informeres om justert fremdriftsplan for revidering av kommuneplanens samfunnsdel på kommunens nettsider, via kunngjøring i Budstikka og direkte til høringsinstansene.
3. Kommunedirektøren utarbeider et kunnskapsgrunnlag for å vurdere om det er behov for justering av arealstrategien.
4. a. Kommunedirektøren utarbeider en strategi for naturmangfold som legges til grunn for en revidering av kommuneplanens arealdel.
b. Bærum kommune søker Miljødirektoratet om økonomisk støtte til dette.
5. Det bes om en revisjon av gjeldende arealdel av kommuneplanen med oppstart i 2020. Det legges opp til 1.gangsbehandling etter at kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt i 2021. Revisjonen skal legge vekt på videreutvikling av knutepunktstrategien og oppfølging av gjeldende strategier og avtaler. I tillegg er det behov for å styrke temaområder arkitektur, kulturminner og naturmangfold.

hvordan Bærum skal utvikle seg frem mot 2040. Dette vil for eksempel være hvor rask vekst i befolkningen kommunen ser for seg og tilhørende behov for utbygging, og hvilke mål som settes for klima og vern av natur. Arealdelen tar for seg konkret bruk av arealer. Den kartfester hvordan kommunen vil bruke arealene sine, bl.a. hvor det skal bygges nye boliger, barnehager og skoler. Arealdelen av kommuneplanen er bindende for framtidig arealbruk. Den nye kommuneplanen angår altså alle som bor, lever og jobber i Bærum kommune!

Kommunen har hatt på høring forslag til hvordan de skal arbeide med kommuneplanen, såkalte planprogram, som bl.a. omtaler tema og viktige problemstillinger arbeidet skal fokusere på. Der har Naturvernforbundet i Bærum sammen med mange andre gitt innspill.

Vårt innspill til planprogram for samfunnsdelen tok bl.a. opp at Bærum kommune må ta inn over seg den dramatiske utfordringen som ligger i tap av naturmangfold. Kommunen må ta sikte på å bli en «naturklok» kommune, i tillegg til å være klimaklok. Vi mener takten i boligbyggingen bør reduseres, men støtter den konsentrerte utbyggingen kommunen legger opp til. Og vi etterlyste strategien for naturmangfold som de borgerlige partiene ble enige om i Politisk plattform for Bærum 2019 – 2023. Se også artikkelen «Mer om noen av plansakene og en klage i 2020».

Planstrategi og planprogram for samfunnsdelen av den nye kommuneplanen ble vedtatt 10. juni 2020, se ramme. Naturvernforbundet i Bærum er svært fornøyd med at det skal utarbeides en strategi for naturmangfold!

NiBs innspill til arbeidet med arealdelen

I innspillet til planprogram ber vi bl.a. om at Bærum kommune innfører arealregnskap med sikte på arealnøytralitet, dvs. null netto utbygging av natur og dyrket mark. Dette må oppnås gjennom gjenbruk av bebygde arealer og fortetting på steder som allere-

de er utsatt for menneskelige inngrep. Vi ber om at tidligere vedtak om utbygging i viktige naturtyper, på dyrka mark og i viktige kulturlandskap oppheves, dersom de ikke er gjennomført. Vi ber også om at grønnstruktur utredes som et eget tema. Naturmangfold må kartlegges bedre. Mange eldre reguleringsplaner mangler slik kartlegging, og vi ber om at alle planer eldre enn 30 år som ikke er gjennomført, skal oppheves.

I 2020 starter FNs verdenstiår for restaurering av natur. Vi ber om at kommunen kartlegger aktuelle områder for restaure-

ring, særlig der det forekommer truede arter. Tjernsmyrtjernet og Skallumdammen er eksempler på slike områder.

Grunnlendt kalkmark er en sjelden og sårbar naturtype som må vernes. Her fra Mortenskogen på Snarøya. Vi ser bergmynte (lilla), hjorterot (hvit) og gulmaure (gul). Foto: Morten Bergan.

Styret består av, fra venstre Bjørn Frantzen, Øivind Martinsen (kasserer), Martin Nickelsen (leder), og Jostein Holtlund. Foto: Bo Wingård

Øverlandsvassdragets Venner (ØvV) stiftet 4. juni 2020

Tekst: TERJE BØHLER, Bærum Elveforum

Hva skjer nå?

Utkast til kommuneplanens samfunnsdel legges etter planen ut på offentlig høring i februar 2021. Utkast til arealdelen vil etter planen bli lagt ut på høring til høsten.

Etter planen vil samfunnsdelen bli vedtatt i kommunestyret før sommeren i år, mens arealdelen er planlagt vedtatt høsten 2022.

NiB vil selvsagt engasjere seg når utkastene kommer. Vi oppfordrer også alle medlemmer til å engasjere seg i høringen. Følg med på kommunens nettsider. Det er nå vi alle har mulighet til å påvirke hvordan Bærum skal utvikle seg – og spesielt om hvordan den flotte naturen og det store naturmangfoldet vårt kan tas vare på! 🐦

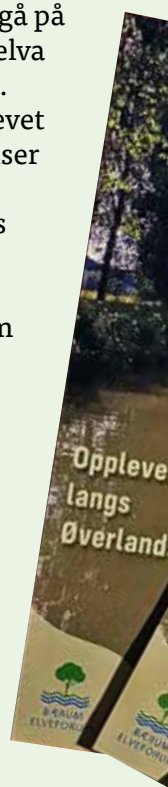
Øverlandselva er i dårlig forfatning. Det er behov for både å følge med på arbeider som gjøres langs elvestrengen, samt å passe på og følge opp at vannkvalitet og elvemiljø faktisk forbedres, og ikke forringes ytterligere. Ved å ta en titt i

vann-nett.no, som er NVEs database for alle landes vannforekomster, ser man at verken «Økologisk tilstand» eller «Kjemisk tilstand» i elva tilfredsstiller vannkvalitetsmålene som er satt i Vannforskriften (EUs vanddirektiv). Norges forpliktelse sier at disse miljømålene skal være innfridd innen 2021. Det klarer man ikke.

Tross dette vil man også oppleve fine turområder langs vassdraget. Man kan i dag gå på sti/turvei langs Øverlandselva helt fra Sandvika til marka. Dette er blant annet beskrevet i vår turbrosjyre «Opplevelser langs Øverlandselva» som man kan få på alle Bærums bibliotek (den er gratis).

Vi i Bærum Elveforum hadde snakket en stund om å få etablert en ny venneforening som kunne ta seg ekstra godt av Øverlandselva og dens sidebekker. Altså ikke kun Øverlandselva, men hele Øverlandsvassdraget inkludert alle de små tilførselsbekkene. På nyåret 2020 hadde vi allerede kontakt med

Bærum Naturfestival 2021

Elvelangs

Siden Bærum kanskje er den kommunen i Norge med aller størst naturmangfold, ønsker vi å vise frem noe av denne flotte naturen til publikum. Dette tror vi vil kunne bidra til at folk tar bedre vare på naturverdiene våre. Bærum Naturfestival har blitt avholdt både i 2017, 2018 og 2019. Da var det Bærum Natur- og Friluftsråd som arrangerte den. I 2021 er det Bærum Elveforum som er vertskap for arrangementet, denne gang med undertittelen «Elvelangs». Bærum Naturfestivals program for 2021 består av en rekke turer langs våre elver, vann og vassdrag. Noen turer er i regi av naturfaglige foreninger, andre aktiviteter er guidede «opplevelsesturer» langs våre vassdrag. Programmet ikke er 100 prosent fastsatt enda, men vil bli oppdatert på naturfestivalens hjemmeside: www.naturfestival.no

Foreløpig program:

- Fuglesangtur ved Engervannet og Kloppa naturreservat, med Engervannets venner og NOF
- Salamander, vannskorpion & andre småkryp. Tjernsrud, med leder av Norsk Zoologisk Forening O&A Irene Elgtvedt
- Botanisk tur langs Lysakerelva, med Norsk Botanisk Forening ved Kristin Vigander
- Botanisk tur langs Sandvikselva, med Norsk Botanisk Forening ved Kristin Bjartnes
- Fuglesangtur ved Solbergbekken, med Norsk Ornitologisk Forening
- Omvisning ved Mølladammen, ved Mølladammen restaureringsprosjekt (Anders Anker-Rasch, Bærum Elveforum)
- Opplevelser langs Øverlandselva. Guidet tur med ditto turbrosjyre (deles ut ved fremmøte)
- Opplevelser langs Isielva. Guidet tur med ditto turbrosjyre (deles ut ved fremmøte)
- Magnetfiske i Sandvika – moderne urban opprydning

Turbrosjyrene «Opplevelser langs Øverlandselva» og «Opplevelser langs Isielva» er for øvrig gratis og kan fås på alle Bærums bibliotek. Sistnevnte er i skrivende stund ikke lagt ut på bibliotekene, men vil snart være tilgjengelig.

Et oppdatert turprogram vil ligge ute på hjemmesiden for Bærum naturfestival: www.naturfestival.no. Denne hjemmesiden vil løpende bli oppdatert med eventuell informasjon om forandringer til programmet grunnet covid-19 og annet. Så sjekk alltid disse hjemmesidene umiddelbart før dere blir med på tur. Her vil dere også finne nødvendig kontaktinformasjon.

Terje Bøhler, Bærum Elveforum, www.baerumelv.no

en del ressurspersoner som hadde sagt seg villige til å bidra med slikt arbeid, og torsdag den 5. mars ble det så avholdt et møte hos undertegnede, hvis formål var å få etablert et interimsstyre. Interimsstyret bestod av Bjørn Frantzen, Martin Nickelsen, Gunnar Fimland, Bjørg Petra Brekke og Solveig Emilsen.

De jobbet så videre med å finne personer som var villige til å sitte i det formelle styret. Den 4. juni ble det så avholdt et formelt stiftelsesmøte hos Martin Nickelsen, og organisasjonen var et faktum.

ØvV og Bærum Elveforum samarbeider nå med utsetting av benker og skilt langs elva. ØvV utfører også diverse dugnads- og ryddearbeider. 🐦

Mer om noen av plansakene og en klage i 2020

Tekst: FINN OTTO KVILLUM, styremedlem i NiB

Kommuneplanens samfunnsdel – dens planstrategi med planprogram

I vårt innspill ba vi om at kommunen tar inn over seg FNs naturpanel og den dramatiske utfordringen som ligger i reduksjonen av det biologiske mangfoldet. Bærum har noe av Norges rikeste biologiske mangfold og vi ba derfor om at kommunen må bli naturklok i tillegg til å være klimaklok.

I høringsutkastet til kommuneplanens samfunnsdel står det at kommunen skal være bærekraftig. For å oppnå dette ba vi om at:

- Utenom sentrene, knutepunktene og langs banene må det kun godkjennes oppføring av enkeltstående enmanns- og tomannsboliger.
- Naturområder som ligger inn til sentrene, knutepunktene og banene må også bevares. Dette vil skape bedre bomiljøer.
- Forskerne er blitt stadig mer oppmerksomme på insektenes viktige rolle i økosystemene. Insekter finnes ikke bare i områdene som er registrert som nasjonalt, regionalt eller lokalt viktige. De finnes over alt i naturen. Derfor må mest mulig av den gjenværende naturen i Bærum bevares.

Naturtypene som finnes på sjøbunnen er ikke påaktet i

samme grad som dem på land. Disse trenger også vern fordi de er viktige for økosystemet i sjøen. Dette betyr at Bærum kommune må være restriktive når det gjelder ytterligere byggetiltak langs kysten, som f.eks. båthavner.

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Akershus

I Riksantikvarens høringsutkast fant vi det underlig at ikke Kolsås-Dælivann landskapsvernområde ikke er med i deres register. Vi foreslo derfor at formålet med registeret skulle utdypes og at kriteriene for valg av områder synliggjøres bedre. Men vi var glade for at høringsutkastet peker på Tanumplataået og Hornimarka som et landskap med nasjonal verdi.

Det er også andre kulturlandskaper i Bærum som har nasjonal interesse. Et av dem er det som strekker seg fra Øverland til Grini/Fossum. Vi ba Riksantikvaren innlemme dette i listen. I Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Bærum beskrives dette landskapet slik: «Grini/Øverland er et åpent, flatt jordbrukslandskap som danner en klar overgangssone mellom bebyggel-

sen og de skogkledde åsene bak. Av særskilt interesse er Hoslegårdene, Haslum middelalderkirke, Sauejordet og kulturminnet Hoslegata.»

Opprusting av Kjaglidalsveien

Fylkesmannen har gitt grunneiergruppen Kjaglidalsveien SA tillatelse til å oppgradere Kjaglidalsveien til 5 meters bredde for tømmertransport gjennom Djupdalen og Kjaglidalen naturreservat. Oppgraderingen er godkjent av Landbrukskontoret i Bærum kommune.

I fellesuttalelsen som vi var med på, ble det påpekt at forskriften fra 2015 om vern av Djupdalen og Kjaglidalen naturreservat ikke tillater oppgradering av Kjaglidalsveien gjennom reservatet. Verneforskriften for reservatet fra 2015 (§6) presiserer at «Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med jord og skogbruk skal skje på eksisterende veier.» Dette betyr at unntaksvis veiutbedring i den gamle forskriften fra 2005 er fjernet.

Fylkesmannen hevdet i sitt brev av 12.10.2017 at «Intensjonen var likevel at vernet i Kjaglidalen i 2015 ikke skulle innebære strengere restriksjoner enn de som allerede gjaldt fra 2005.» Vi påpekte at denne påstanden mangler skriftlig juridisk grunnlag.

Ny friluftssøy i Lysakerfjorden

Bygging av Fornebubanen vil medføre enorme steinmasser. Kommunen vurderer å bruke disse til en ny friluftssøy i Lysakerfjorden. Den er tenkt lagt utenfor Sandtangen og Smedtangen på Fornebu. Vi ga vi uttrykk for at vi er positive til etablering av arealer for friluftsliv, men i dette tilfellet ikke plasseringen. Grunnen er at den vil komme for nær Lagmannsholmen naturreservat. En friluftssøy vil tiltrekke seg enda flere folk som forstyrrer hekkingen i reservatet. Forstyrrende ferdsel fra kajakkpadlere, sportsfiskere og turgåere har medført mislykket hekking. Kolonien forlages før egne klekkes og før ungene greier seg selv.

Utenfor Sandtangen ligger en fiskegrunne. For tiden er fiskebestanden generelt, og torskebestanden spesielt, sterkt redusert i Oslofjorden. Da fjerner man ikke fiskenes gytegrunner.

Vi fremmet følgende forslag: Legg steinfyllingen lenger inn i Lysakerfjorden, utenfor Svartebukta nedenfor Lagåsen. Der vil den ikke gjøre skade på hekkende sjøfugl, flora, geologi eller fisk. Her kan en molo forlenges langs med Svartskjæret og man kan få en flott friluftssøy for badende.

Slependen stasjon

I gjeldende kommuneplan er den vestlige delen av Slependen stasjon lagt inn som et utbyggingsområde. Det meste av planområdet er allerede bebygd eller asfaltert. En skogkledd kulle i syd ligger også innenfor planområdet. Denne kullen består av knollekalk og andre rike bergarter. Der vokser bl.a. furu, hassel og mye blåveis. Biomangfoldet på kullen er ikke kartlagt, men det er grunn til å tro at døde trær m.m. gir grunnlag for et rikt insektliv.

Forslagsstiller hevder at kullen ikke inngår i noen økologisk viktig grønnstruktur. Vi påpekte at slike små relativt uberørte grønne områder nettopp er særs viktige for å ivareta biologisk mangfold og områdets grønne profil. Vi ba om at kullen reguleres til naturområde.

Bekkestua Sør

Reguleringsplanen omfatter jorden og skogholtet på sydsiden av t-banen. Jorden skal bli et boligområde. Skogholtet består av gammel granskog og et forholdsvis intakt skogfragment, ifølge Miljødirektoratets miljøstatus. Verdien på det er satt til Lokalt viktig. I vår høringsuttalelse ba vi om at skogholtet må bevares.

Planutvalget har vedtatt at tilførselsveien til boligområdet skal legges gjennom skogholtet inn til t-banen. Resten av skogholtet reguleres til naturområde. I den opprinnelige planen skulle en barnehage legges til skogholtet. Det fremgikk ikke av Planutvalgets vedtak hvor barnehagen skal ligge, så hva med den? Vi får håpe at Formannskapet og Kommunestyret følger opp Planutvalgets vedtak om at mesteparten av skogholtet bevares.

Klage på reguleringsplanen for Jarenlia

Vi påpekte følgende i vår klage til Fylkesmannen:

Tanumplatået er et kulturlandskap av nasjonal verdi med umistelige natur- og kulturverdier. Den er truet av en bit-for-bit utbygging der Jarenlia føyer seg inn i en rekke som bl. a. omfatter Staversletta, Gamle Jarenvei 77, Tanumveien 107 og Vestmarkveien 89. Vi klager på vedtaket om utbygging av Jarenlia som også vil gå utover naturverdier og dyrket mark.

Ved oppstarten av detaljreguleringen av Jarenlia skrev Fylkesmannen dette til kommunen:

Boligbygging innenfor det aktuelle planområdet vil i all hovedsak bli bilbasert. Utbyggingen vil være i strid med nasjonale og regionale føringer for areal- og transportpolitikk og det nasjonale jordvernålet. Fylkesmannen fraråder boligbygging i planområdet og ber kommunen om å gjøre en vurdering av om de skal gå videre med utbygging av boliger her.

Kommunedirektøren konkludert med omtrent det samme i sin vurdering av tiltaket, men anbefalte likevel utbygging!

Planjuridisk enhet i kommunen har behandlet vår klage og fant at reguleringsplanen var utarbeidet i tråd med gjeldende lovverk. Klagen er derfor sendt til statsforvalteren for endelig avgjørelse. 🐦

Lysakerfjorden med Lagmannsholmen. De hvite prikkene på holmen er hettemåker som ruger. Foto: Morten Bergan

ÅRSMELDING 2020

for Naturvernforbundet i Bærum (NiB)

Merknader til igangsatt planarbeid og høringsuttalelser til planer

De fleste av NiBs høringsuttalelser og merknader/innspill kan leses i sin helhet på NiBs nettsider, www.baerumsnatur.no under «Saker». Sakene som er merket med ** blir nærmere omtalt i egen artikkel i dette bladet.

Merknader til igangsatt planarbeid

Merknader til ny turvei fra Kattås til Franskleiv ved Vestmarksetra. Sendt 10.03.2020.

Fellesmerknader med Bærum Elveforum om Sandvika Nord. Sendt 31.03.2020.

**Merknader til Slependsen stasjon. Sendt 04.05.2020.

**Merknader til friluftstøy i Lysakerfjorden. Sendt 24.05.2020.

Merknader til revidert plan for Vallerveien 146. Sendt 15.09.2020.

Merknader til Lakseberget og prinsipper for utvikling av Sandvikas sjøfront. Sendt 01.12.2020.

Høringsuttalelser

Høringsuttalelse til Brenna gjenvinningsanlegg. Sendt 28.03.2020.

**Høringsuttalelse til Kommunens planstrategi med planprogram for samfunnsdelen. Sendt 07.04.2020.

Høringsuttalelse til Fossum gård, Ankerveien 201. Sendt 23.07.2020.

**Felles høringsuttalelse med Bærum Natur- og Friluftsråd, Bærum Elveforum, Skui Vel og Berger og Rykkinn Vel om opprusting av Kjaglidalsveien. Sendt 25.08.2020.

Høringsuttalelse til Busoppveien 22 – Nordby gård. Sendt 09.09.2020.

**Høringsuttalelse til Bekkestua Sør. Sendt 14.09.2020.

**Høringsuttalelse til Riksantikvaren om landskap av nasjonal interesse i Akershus. Sendt 14.10.2020.

Klage på vedtatt reguleringsplan

**Klage på Jarenlia. Sendt 29.09.2020.

Klagen i 2019 på Ekeberglia 61 førte ikke frem, men Fylkesmannen ba om en viss endring på reguleringsplanen. Den ble gjennomført og vedtatt av kommunestyret.

Praktiske aktiviteter

Slåtte- og rakedugnad på Gjettumbråten

Også i 2020 ble slåtte- og rakedugnaden gjennomført på to dager. Onsdag 12. august kom Jan Häusler fra Naturvernforbundet i Asker med slåmaskin og slo mesteparten av enga. Gresset

tørket på bakken frem til mandag 17. august. I år var det relativt lite gress, så rakingen gikk fortere enn tidligere år. Ti voksne og ett barn kom til rakedugnaden, hvorav én «ny» frivillig. Det er gledelig at på denne måten blir flere folk kjent med slåtteenger og arbeidet på denne enga.

I tillegg har dugnadsleder Zsuzsa Fey som vanlig luket einstape på enga. Det ser ut som om lukingen siden 2013 har hatt svært god effekt. Total timebruk var 40 timer.

Søppeldugnader i 2020

NiB plukket også i 2020 søppel langs kyststien på Fornebu på oppdrag fra Bærum kommune. 20. mai var vi 12 personer i dugnadsgjengen, og 17. september 14 personer. Miljøkidsa fra Eiksmarka skole bidro godt til mairesultatet. Vi ryddet samme rute som tidligere. Tilsynelatende er det lite søppel på Fornebu, men 20. mai ble det likevel levert 152 kg søppel på Isi, bl.a. bildekk og jernfat som det har vært tungt å få med seg. 17. september leverte vi sju sekker søppel og en stor kanne..

Som i fjor samarbeidet NiB og Bærum Elveforum våren 2020 om å plukke søppel i og langs Engervannet, også dette etter avtale med kommunen. 29. april samlet 13 ivrige søppelplukkere 195 kg søppel, noe som er ny rekord.

Dugnadsgjengen på Gjettumbråten.
Foto: Henning Spjelkavik

Søppeldugnader er hyggelige aktiviteter som også gir inntekter til NiB.

NiBs arbeid med kjempebjørnekjeks i 2020

Vi var 23 personer på dugnadslista i 2020. I tillegg var det flere familiemedlemmer som deltok. I alt avsluttet vi 18 små områder dette året. I 2019 ble det avtalt med Bærum kommune at vi også skal ha en kontroll i juli etter to år. I år er det kommet til ett nytt område nord for Griniveien 305, to områder på Rud, og en forekomst ved Spigerbrugfallet i Lommavassdraget.

Ifølge avtalen med Bærum kommune har vi for første gang begynt med bekjempelse av kanadagullris. NiB har ryddet kanadagullris på sletta nedenfor Solbergbakken, ved ny gravlund på Fornebu og i et lite område på kalkmark ved Hundsund på Snarøya.

Varme og nedbør har gitt meget gode vokseforhold. Det gjenspeiles i antall timer, som ble tidenes høyeste, 375,75. Dette er ca. 80 timer mer enn i 2019, og i tråd med det avtalte timetallet på 375 med Bærum kommune.

Se ellers NiBs hjemmeside her: <https://naturvernforbundet.no/noa/berum/bekjempelse-av-kjempebjørnekjeks-i-barum-article38774-2206.html>

Kjempebjørnekjeks.
Foto: Øystein Sverdrup

Andre saker

Publisering - nettsidene og Facebook

NiBs bruk av Facebook gir flere muligheter til publisering av bilder fra forskjellige arrangementer, informasjon om kommende arrangementer og dialog med medlemmer gjennom kommentarfeltet. Arrangementsoversikten publiseres også på hjemmesiden.

Nettsidene oppdateres kontinuerlig med informasjon om vårt arbeid – høringsuttalelser, merknader til planer, relevante presseklipp og artikler om aktuelle temaer.

Nyhetsbrev

I løpet av 2020 ble det sendt ut seks nyhetsbrev. Sammenlignet med andre organisasjoner har NiB relativt høye tall av brukere som åpner nyhetsbrevet. Derimot er det litt færre enn gjennomsnittet som åpner lenker til artikler på hjemmesiden.

Kartlegging av naturmangfold

Kommunen bruker noen korona-midler på utvidet kartlegging av naturmangfold. NiB har spilt inn lokaliteter vi mener det er ekstra viktig å kartlegge.

Jubileumskomiteé

I 2022 er det 50 år siden NiB ble opprettet. Det er nedsatt en jubileumskomiteé med Liv Hilde Vårvik Lien, Elin Kampenhuug, Bjørn Frodahl, Bjørg Petra Brekke og Tom Ekeli, som skal foreslå hvordan jubileet skal markeres.

Brev til Bærum kommune/Planutvalget

Naturvernforbundet i Bærum har sammen med Bærum lokallag av Fortidsminneforeningen, Høvik Vel, Johs Faales vei Sameier og Bekkestua Vel henvendt seg til planutvalget i Bærum kommune med ønske om å få reversert de omfattende utbyggingsplanene

på Ballerud – Kleven gård. Brevet peker på at området inneholder jordbruksareal, naturverdier og kulturmiljøet Kleven gård. I tillegg er Ballerud både et lokalt grøntområde og en del av en større grønnstruktur.

Mediedekning/Omtale

Artikler publisert i Budstikka:

10. februar. Også naturen trenger forutsigbarhet. Finn Otto Kvillum

20. mars. Tenk alternativt om halvøy! Morten Bergan

15. mai. Ikke plukk ramsløk i naturreservater! Finn Otto Kvillum

17. juni. Naturvern og lokaldemokratiet. Finn Otto Kvillum

11. juli. På tide å ta bedre vare på naturmangfoldet. Finn Otto Kvillum og Kari Balke Øiseth

13. november: Bærum – en natursinke? Kari Balke Øiseth

Verving av medlemmer og medlemstall

NiBs mål er at 1,5 prosent av Bærum's befolkning, eller vel 1900 personer, skal være medlemmer. I 2020 hadde NiB vervestands to søndager ved Burudvann. Pr. 31.12.2019 var det 1521 medlemmer, mens det var 1636 medlemmer 31.12.2020. Det betyr en økning i medlemstallet på 115 i 2020.

Arrangementer og deltakelser

Ringmerking med Miljø-kidsa på Lilløyplassen

Miljø-Kidsa fra Eiksmarka skole samlet inn kr 2000,- som de overførte til NiB. Som takk fikk de tur til Lilløyplassen 16. februar, inkludert ringmerking av fugler.

Årsmøtet 2020

På grunn av koronasituasjonen måtte årsmøtet i mars utsettes. Årsmøte ble holdt utendørs på Lilløyplassen 10. juni, med 13 deltak- ➤

ere. Se ellers protokollen som står etter årsmeldingen.

Geologitur på Kolsås

NiB stilte sammen med Bærum Turlag som medarrangør på geologitur til Kolsås 12. september. Turen var et ledd i Friluftslivets uke, og initiativet til turen kom fra Bærum Natur- og Friluftsråd (BNF). Alle de ca. 40 turdeltakerne fikk BNFs nye hefte «Naturkart over Kolsås». Geologene Bente Bue og Henning Dypvik ledet turen.

Plastrydding på Ostøya

TV-aksjonen høsten 2020 gikk til World Wildlife Fund og «Plast i havet». I samband med TV-aksjonen arrangerte kommunen strandrydding på Ostøya 5. oktober. NiB deltok sammen med Skjærgårds-tjenesten og Oslofjorden Friluftsråd. Vi fant store mengder isopor, små plastbiter og større plastgjenstander.

Lokale stemmer - NiB presenterer seg

28. oktober var NiB invitert til Bekkestua bibliotek. Tomas Westly presenterte foreningen, og Svein Holo viste fantastiske bilder fra Tanumplåtået. Svein har vært billedredaktør i boka om Tanumpla-

tået som bl.a. Naturvernforbundet i Akershus står bak. Ca. 15 personer deltok på arrangementet.

Julemøte for dugnadsdeltagere og styremedlemmer

På grunn av koronasituasjonen måtte julemøtet avlyses. Dugnadsdeltakerne har dermed bare fått et takkebrev og NOAs Markakalender. Vi håper å få takket dugnads-gjengen på en bedre måte i 2021.

Leder og styremedlemmer har deltatt på følgende i 2020:

- 28. januar. Møte med Eirik Bøe, leder av Planutvalget
- 10. mars. Årsmøte i Bærum Natur- og Friluftsråd
- 11. mars. Informasjonsmøte om Brenna

- 21. april. Forberedelse til landsstyremøte. Hvordan avholde digitale årsmøter
- 19. mai. Kurs i Plan- og bygningsloven (webinar) i regi av Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), FNF Oslo og FNF Akershus
- 7. august. Foredrag om NiB for nye landsmenn i Voksenopplæringscenteret
- 9. august. Røskedugnad kanadagullris med Norsk Botanisk Forening på Lilløyplassen
- 14. september. Møte med representanter for Fortidsminneforeningen i Bærum og Asker og Bærum Historielag
- 12. oktober. Møte om friluftsliv med Per Kristen Gisleberg fra Viken fylkeskommune
- 3. november. Medvirkningsmø-

NiB-styret 2020. Første rekke: Morten Bergan. Midtre rekke: Elin Kampenhaus, Finn Otto Kvillum, Kari Balke Øiseth. Bakerst: Bo Wingård, Odd Roar Kristensen, Sunniva Schjetne, Tomas Westly. Liv Hilde Vårvik Lien var ikke til stede, og Anna Borg tok selv bildet.

te, kommuneplanens samfunnsdel (digitalt)

- 15. oktober. Digitalt informasjonsmøte om utbygging på Ballerud
- 12. november. Høring om Lakseberget og Sandvika sjøfront (digitalt)
- 18. november. Kurs i politisk påvirkning (webinar) i regi av FNF Akershus, FNF Oslo og OOF
- 20. november. Befaring med Bærum kommune og Bærum Elveforum om restaurering av Tjernsmyrtjern
- 23. november. Stort styremøte i NOA (digitalt)
- 8. desember. Årsmøte NOA (digitalt)

Styret og andre tillitsverv

Det ble avholdt sju styremøter i 2020, ett av dem digitalt.

Mye informasjon ble utvekslet pr. e-post og i Sharepoint.

Styret (fra 10. juni)

Leder: Tomas Westly

Nestleder: Kari Balke Øiseth

Styremedlemmer

Morten Bergan – kontaktperson til NOF OA

Anna Borg

Elin Kampenhaus

Odd Roar Kristensen

Finn Otto Kvillum

Liv Hilde Vårvik Lien

Sunniva Schjetne

Bo Wingård – kontaktperson til Bærum Elveforum

Revisor: Øystein Berg

Regnskapsfører: Ove Vigdal, Norges Naturvernforbund

Valgkomité

Björg Petra Brekke, leder

Knut Bjerke

Bjørn Frodahl

Årsmøteprotokoll og regnskap 2020

Årsmøteprotokoll Naturvernforbundet i Bærum 2020.

Sted; Lilløyplassen, Fornebu. Tilstede;

Tid: 10 juni 2020 kl 1800-1900

1. Møteledelse

Tomas Westly ble valgt som møteleder og referent. Tom Ekel og Björg Petra Brekke ble valgt til å underskrive protokollen

2. Konstituering;

Styreleder Tomas Westly ønsket velkommen og det var ingen innvendinger til innkalling og dagsorden.

3. Årsmelding og regnskap for 2019.

Tomas Westly orienterte om styrets arbeid og gjennomgikk regnskap for 2019. Resultatet viser et overskudd på 97 212kr og en egenkapital på 757 215 kr. Etter gjennomgang av revisors beretning ble årsmelding og regnskap enstemmig vedtatt.

4. Arbeidsprogram og budsjett for 2020.

Budsjettet for 2020 ble lagt frem. Det legges opp til et overskudd på 53 700 kr. Enstemmig vedtatt.

Tomas Westly gikk gjennom styrets forslag til arbeidsprogram. Enstemmig vedtatt.

5. Valg

Forslag til nytt styre fra valgkomiteen:

Leder	Tomas Westly, Bærum Værk	1 år	Gjenvalg som leder Ikke på valg som styremedlem.
Nestleder	Kari Balke Øiseth, Tanum	2 år	Gjenvalg som styremedlem og ny som nestleder.
Styremedlem	Finn Otto Kvillum, Gjettum	1 år	Gjenvalg
Styremedlem	Bo Wingård, Jar	1 år	Ikke på valg 2020
Styremedlem	Anna Borg, Bekkestua	2 år	Gjenvalg
Styremedlem	Morten Bergan, Snarøya	2 år	Gjenvalg
Styremedlem	Liv Hilde Vårvik Lien, Jar	2 år	Gjenvalg

BPBR

TE

Styremedlem	Elin Kampenhaus, Eiksmarka	1 år	Ny, velges for 1 år
	Odd Roar Kristensen, Gjøttum	1 år	Ny, velges for 1 år
Styremedlem	Sunniva Schjetne, Gjønnnes	1 år	Ny, velges for 1 år

Valgkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt.

Tom Ekeli gikk ut av valgkomiteen.

Styrets forslag til ny valgkomite; Bjørg Petra Brekke (ny); leder

Bjørn Frodahl

Knut Bjerke

Forslaget enstemmig vedtatt.

Revisor: Øystein Berg tok gjenvalg. Enstemmig godkjent.

6 Eventuelt og saker fremmet av medlemmer

Ingen saker fremmet

Årsmøtet ble med dette formelt avsluttet.

Tomas Westly takket avgående styremedlemmer Siren Tjøtta og Øivind Grimmer for arbeidet. Likeledes ble Tom Ekeli takket for innsatsen i valgkomiteen.

Tomas Westly

(referent)

Protokoll godkjent:

Tom Ekeli
Tom Ekeli

Bjørg Petra Brekke
Bjørg Petra Brekke

BPBR

TE

Uttalelse fra valgt revisor:

Jeg har revidert årsregnskapet for Naturvernforbundet i Bærum for regnskapsåret 2020. Regnskapet viser et overskudd på 151.286 kroner.

Etter min vurdering er årsregnskapet avgitt i samsvar med god norsk regnskapsskikk og gir et riktig bilde av organisasjonens økonomiske stilling per 31. desember 2020.

Revisjonen omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, og vurdering av innholdet i og presentasjon av årsregnskapet.

Jeg finner å kunne anbefale at det fremlagte årsregnskap godkjennes som Naturvernforbundet i Bærum sitt årsregnskap for 2020.

Østerås, 25.01.2021

Øystein Edvin Berg

Valgt revisor

oystein@geografen.no / mob: 412 00 242

Regnskap Naturvernforbundet i Bærum 2020

Inntekter	Noter	Regnskap 2020	Budsjett 2020	Regnskap 2019
Kontingent første år, nye medlemmer	2	23 598	15 000	14 933
Kontingent, andel fra NNV	2	51 647	49 200	50 776
NNV aktivitetstilskudd				10 000
Kommunal støtte til driften		20 000	17 500	17 000
Tilskudd til Gjettembråtan		17 000	15 000	15 000
Dugnader, kjempebjørnekjeks/Storøykilen	3	107 350	70 000	107 800
Diverse inntekter/salg		300		425
Grasrotmidler Norsk Tipping		7 423	9 000	9 234
Moms-kompensasjon		16 006	11 000	11 021
Gaver				2 857
Renter		2 738	3 000	3 799
Sum inntekter		246 062	189 700	242 845

Kostnader		Regnskap 2020	Budsjett 2020	Regnskap 2019
Medlemsbladet Nøttekråka		41 149	40 000	39 011
Kostnader ved dugnadsarbeid		3 270	4 000	7 010
Materiell, fuglekasser				5 721
Styremøter/årsmøte		10 283	25 000	13 607
Rekvisita, porto, postboks		3 027	6 500	3 144
Profilering			6 000	8 625
Vervekostnader			1 000	0
Personalkostnader	4			36 000
Økonomitjenester	4	20 000	20 000	20 000
Oppmerksomhet, gaver, premier		3 935	6 000	0
Arrangementskostnader (Naturdag, Gjettembråten m.m.)		0	50 000	2 797
NiBs hjemmeside		0	500	0
Kurs, eksterne møter, faglitteratur			4 000	3 625
Kontingenter og abonnementer		1 521	1 500	1 406
Kalendere for salg		9 692		2 700
Bankkostnader		1 899	500	1 987
Diverse kostnader			3 000	0
Sum kostnader		94 776	168 000	145 633

Årets resultat	5	151 286	21 700	97 212
-----------------------	----------	----------------	---------------	---------------

Balanse

Eiendeler	Note	31.12.2020	31.12.2019
Bank, driftskonto		228 397	78 885
Bank sparekonto		700 104	694 918
Bank, skattetrekkskonto		0	3 412
Sum eiendeler		928 501	777 215

Gjeld og egenkapital	Note	31.12.2020	31.12.2019
Egenkapital 1.1	5	757 215	660 003
Årets overskudd		151 286	97 212
Egenkapital 31.12		908 501	757 215
Gjeld		20 000	20 000
Sum gjeld og egenkapital	5	928 501	777 215

Bærum den 11. januar 2021
I styret for Naturvernforbundet i Bærum

Tomas Westly
Leder

Ove Vigdal
Naturvernforbundet
(regnskapsfører)

Innkalling til digitalt årsmøte Naturvernforbundet i Bærum

**Tirsdag 16. mars 2021
kl. 18:00**

Dagsorden:

Sak 1. Valg av møteleder, referent og protokollunderskrivere

Sak 2. Godkjenning av innkalling, dagsorden og saker til eventuelt

Sak 3. Godkjenning av årsmelding og regnskap

Sak 4. Godkjenning av budsjett og arbeidsprogram for 2021

Sak 5. Valg av nytt styre, revisor og valgkomité

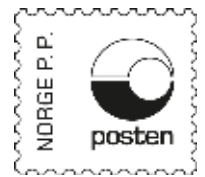
Sak 6. Eventuelt og innmeldte saker

De som ønsker å delta på årsmøtet må melde seg på til baerum@naturvernforbundet.no innen torsdag 11. mars. De vil få tilsendt en egen lenke for å delta på det digitale årsmøtet.

Vel møtt!

Tomas Westly
Styreleder for
Naturvernforbundet i Bærum

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

Vi trykker Nøttekråka!

Hva kan vi gjøre for deg?

HG Media er et komplett grafisk hus,
med alle tjenester under samme tak.

Vi har dyktige medarbeidere som kan
hjelpe til med alt innen design, trykk,
ferdiggjøring og distribusjon

**Ring oss i dag,
eller stikk innom for en hyggelig prat!**

HG Media as
Rudssletta 85 - 1351 RUD
tlf. 67 17 51 51 - post@hgmedia.no
www.hgmedia.no

